

ten *Biskop Gustaf Aulén och den Gleerupska koralboken, Fortsättning*, Lund 1940, ss. 58 ff.

Det vill synas som om även mässmusikkommittén är av samma uppfattning som här ovan skisserats. En av dess ledamöter har nämligen privat å Nordiska Musikförlaget utgivit en fyrstämmig introitus (för Långfredagen). Om man icke inom kommittén varit av den uppfattningen, att denna musik skulle få användas, hade ju dess utgivande varit skäligen meningslöst.

Knut Peters.

Lauda Sion.

Albert Runbäck: Lauda Sion. Ett hymnarium för kyrkoårets samtliga söndar och helgdagar. 91 s. Nordiska musikförlaget. Kr. 6.

Om titeln *Magister choralis* skulle utdelas i detta land, lär vi få vara bättre skickade att mottaga den än kantorn i Båstad, Albert Runbäck. Redan tidigare har han dokumenterat sin verkligt omfattande kännedom om den kyrkliga koralen i alla dess former och i hela dess historia från de gamla gregorianska koralerna till nutidens mera moderna skapelser. Ett nytt belägg på denna hans väldiga beläsenhet på området ges i hans nya hymnarium. Där ger han prov på gammal gregoriansk koral, på medeltida sekvenskomposition av den något mera moderna typen. Där återklingar lutherkoralen, medan 1600-tals-koralen representeras av Fabricius utmärkta och oförtjänt bortglömda melodi till »Var hälsad sköna morgonstunds»-meterklass och av en Jacob Hintzes melodi, anpassad till en förträfflig Wallintext.

Över huvud har Runbäck en särskild förkärlek för de oförtjänt bortglömda melodierna. Hans hymnarium är därför i hög grad värd beaktande, därför att han genom sitt sammelvärk räddar ur fullständig glömska sådana koralens ädla smycken som den ur vår koralbok vrakade gamla nattvardspsalmen: Gud vare lovad, här återgiven i en mycket god gestalt. Han ger plats åt Crüger-melodien: O hur sälla... Han drar fram andra koraller i den nuvarande psalmboken, som tyvärr skjutits åt sidan som församlingssånger, ofta av det skälet att deras texter äro föga användbara i högmässan. Med stor kärlek har nu Runbäck plockat fram dessa skatter och anvisat dem som lämpliga körhymner på olika söndar- eller helgdagar. Så förser han den 10 s. e. tref. med den ljuvliga och föga beaktade svenska (?) folkviseartade melodien till Laurentius Laurini psalm: Som harpoklangen försvinner. — och för midsommardagen anvisar han den geijerska söndagspsalmen Som vällukt går av blomstrens ring. — ett dråpligt fynd, inte minst textligt.

Men Runbäcks verk måste ses inte bara ur den nu anförda synpunkten. Han hyser den riktiga och tyvärr alltför ofta obeaktade uppfattningen att hymnen skall utgöra ett organiskt infogat led i högmässan. Val av texter och melodier äro gjorda med hänsyn tagen härtill. Men han har därjämte vetat att ge anvisningar på predikstolspsalmer, som nära ansluta sig till hymnen både textligt och i avseende på melodien. Härigenom blir hymnen och predikstolspsalmen en organisk enhet, icke två moment, som måste sammanbindas — eller åtskiljas — genom ett preludium. Riktigheten i Runbäcks uppfattning i detta stycke borde väl icke behöva diskuteras.

Ater en annan omständighet bör påpekas. Runbäcks hymnarium är avsett för sådana kyrkor, där körresurserna äro mycket begränsade. Som regel räknar han icke med mera än en mansstämma. Ofta anvisas att sångerna kunna utföras av en unison kör. Här har alltså folkskolorna och barnkörerna fått ett hymnarium och de körledare, som vilja börja fostran av kyrkokörens medlemmar redan medan de äro på folkskolestadiet, har här mycket att hämta. Ju mera man studerar detta förträffliga hymnarium dess mera förstår man huru välgörande det varit för dess författare att han själv måst arbeta under de svåra förhållanden, som landsortens ofta beskurna röstmaterial erbjuder. Hymnariet är framsprunget — liksom en gång Bachs kantater, utan all jämförelse för övrigt — under ett troget arbete i församlingens tjänst.

Runbäck utgår ifrån att körsången i högmässan icke skall utföras eller i varje fall icke behöver förekomma blott vid något enstaka tillfälle allenast utan att den bör bli en integrerande och varaktig del i högmässan. Därför har han givit varje söndag dess särskilda hymn. Till hans heder kan det sägas att detta har kunnat ske utan att resultatet verkar ansträngt. Här föreligger en lockande uppgift för kyrkokörer och körledare, särskilt i de fall då de ha möjlighet att även bruka folkskolans elever som hymnkör.

Det bör kanske dock påpekas att kantorn i Båstad icke alltid ställer lika blygsamma krav på organisten som på kören.

Med den konstfärdighet, som är hans signum, har han försett de enkla unisona sångerna med utsökta ackompanjemang. I något enstaka fall har han utnyttjat andras orgelsatser. Det förnämsta exemplet är Pachelbels sättning till den ovannämnda Hintze-melodien till texten: »Här är fruktan. Tanken famlar.» ett verkligt fynd, både vad text, melodi och orgelsats angår, som icke nog kan anbefallas för dem som famla efter värdiga hymner vid jordfästning. —

Ett utmärkt exempel på huru den Runbäckska orgelsatsen kan bygga ut en koralmelodi till en hel kantat, är den här f. f. i tryck återgivna, men redan i handskrift vida spridda och älskade kyrkokantaten: »Gammal är kyrkan, Herrens hus», till en förnämlig Luthermelodi. Kring den enkla, litet veka melodien som cantus firmus, väver Runbäck ett luftigt och läckert orgelackompanje-

mang. Ett annat exempel är hans julbönshymn: där den Sedulius (400-talet) tillskrivna melodien: »Lov ske dig, Herre Jesu Kristus», kringsiras med ett ackompangemang, som är byggt på julkoral framför andra: »Var hälsad sköna morgonstund».

In summa: en högst användbar sångsamling, lika väl lämpad för kyrkokören och barnkören, som för mellanskolorna och folkskolan och för det kristeliga samkvämet, i vilket sångare mötas.

Arthur Adell.

Register över psalmerna i David Lindqvists Studier.

Till hjälp och ledning för hymnologiska forskningar meddelas här ett register på psalmer behandlade i David Lindqvists avhandling: Studier i den svenska andaktslitteraturen under stormaktstidevarvet.

Ach, Gudh och Herre, Hur stoor och swåre	25
Ach, Herre hur skräckelig är	222
Ach, Herr' Jesu det är pijn Wara skild från Sidjan tijn	165
Ach, hwad jämmer Jesu mild	165
Ach Jesu Christ mig nåd bete	50, 144
Ack, Gud, huad mycken hiertans wee	25
Ack Gud min tillförsicht är tu	25
Ach, Herre war min Tröstare sann	158
Ack Jesu, käre Jesu min	26
Ack, trogne Gudh Herr Jesu Christ	25
Aff Hiertat hafwer iagh tigh kiär	50, 95
All Ting Jesus har i händer	180
Alzmechtigh Konung Jesu Christ, Een Konungh öffuer alla	32
Alzmichtigh och Barmhertigh Gud	25
At Döden migh bortryckia skal	39
At Herrans dagh tilstundar snart	86, 105
Christe som Liws och dagen är	16
Dagen ifrån oss skridjer	72
Dagen är nu framliden	85
Efter Gudz skick gåår thet så til	16
Efter tigh Herre, längtar jag	93
Efter titt Löffte O Herre, Ach Gud förnim mit bidande	93
Fader wår uthi Himmels Thron	58
Far tin wäg, tu onda werld	165
Frisk up min Siäl, Förtwifla ey	59